

повичъ отъ Елена, а презъ 1855 година, за пръвъ пжтъ е билъ въведенъ и черковно-славянския езикъ въ църквата „Св. Никола“, а сетне въведена и Ланкастерската метода“ на обучение децата въ килийнитъ училища.

Раздвижването на виднитъ български апостоли, които проповѣдвали открито борба за църковна независимостъ, става причина да се заговори навсѣкжде за български училища и българска църква. Въ 1859 година Горно Орѣховската градска община официално поканва учителя Иванъ Н. Момчиловъ отъ гр. Елена за главенъ учителъ въ Горна-Орѣховица и се полагатъ първитъ основи на чисто българско мжжко класно училище въ града. Това е причинило голѣма радостъ за истинскитъ българи, които сж жадували децата имъ да учатъ на своя роденъ езикъ и четене и пѣне въ църквата на славянски. Особено сж се радвали младитъ, тъй като по това време за огнище на просвѣта и култура сж служили килийнитъ училища при църквитъ и частнитъ такива, кждето предимно се е изучавало гръцкия езикъ и сж били водени на черква да слушатъ гръцки езикъ при гръцки свещенци, което тѣ въ душата си сж ненавиждали и сж дирили случай да отхвърлятъ това гръцко учение и фанариотско подтисничество. Разбира се, че тукашнитъ фанариоти не сж останали доволни отъ това раздвижане и сж реагирати противъ него, а най-вече противъ реформатора Ив. Н. Момчиловъ, „еретика на града“, но влиятелнитъ тукашни първенци взели негова страна и го запазили.

Идването на Момчиловъ въ Г. Орѣховица внася превъзхъ въ убеждението и предразсѣдцитъ на тукашнитъ тогавашни граждани и нѣкои търговци, които били станали закоравѣли фанариоти и предадени напълно подъ гръцко влияние. Докато по-рано, не само въ църквата, но и вънъ, срѣдъ търговскитъ срѣди е било заседнало убеждението за необходимостта отъ изучаване на гръцкия езикъ, гръцка култура и образование, като условие за преуспѣване, необходимо на всѣки търговецъ, настѣпва обратъ въ тия убеждения. Нова прѣсна струя: да се чуе родния славянски езикъ, да се чете и пише на славянски въ църква и училища и на публични мѣста, заляла за скоро време не само тоя край, но и околнитъ села. Така въ останалитъ ржкописни бележки, писани отъ покойния жителъ на Г.-Орѣховица дѣдо Георги Бошнаковъ, четемъ: Въ лѣто Господне 1859 година месецъ октомврия, 25, поканени азъ и батю м. Никола Гатевъ Бошнаковъ¹⁾ за учители въ с. Дол.-Орѣховица, отведе ни съ биволската кола дѣдо Аврамъ Лѣковъ отъ сжиото село, комуто и гостувахме. На другия день, 26 октомврия — Димитровъ день 1859 година имаше

1) Сега запасенъ генералъ Н. Г. Бошнаковъ, който жи-
вѣе въ София.